ТРГОВАЧКА ШКОЛА
БЕОГРАД

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ

За школску 2020/2021.

Опште информације о стручној школи и организацији самовредновања

Назив стручне школе:	Трговачка школа		**Национални регистарски број:** *(уколико постоји)*	
Адреса стручне школе:	**Улица:** Хиландарска 1		**Град:** Београд	
Контакт подаци надлежне школске управе:	Школска управа Београд			
Контакт подаци стручне школе:	**Телефон:** 0113222264	**Факс:** /	**Мејл:** info@trgovacka.edu.rs	**Веб-сајт:** trgovackaskola.edu.rs
Име и презиме директора:	Мира Лекић			
Име и презиме руководиоца тима за самовредновање:	Светлана Петровић			

Датум извештаја о самовредновању:	29.05.2020.					
Период трајања циклуса самовредновања:	**Од:** 01.09.2020.			**До:** 29.05.2021.		
Области квалитета *Штиклирајте изабране области квалитета за текући циклус самовредновања*	**1. Програмирање, планирање и извештавање**	**2. Настава и учење**	**3. Образовна постигнућа ученика**	**4. Подршка ученицима**	**5. Етос**	**6. Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима**
	✓	✓		✓		

Екстерне посете Нпр:	**Датуми**	**Области квалитета евалуиране током посете**
Спољашње вредновање	23.10.2017.	Школски програм и годишњи план, Настава и учење, Образовна постигнућа, Подршка ученицима, Етос, Организација рада школе и руковођење, Ресурси
Праћење рада колега једнаких по образовању и позицији	/	/
Педагошко-инструктивни увид и надзор	02.09.-29.01.2020.	Настава и учење, Школски програм и годишњи план, Образовна постигнућа, Подршка ученицима, Етос
Спољни саветник – сарадник		
Просветни саветник у посети као део подршке самовредновању	Зорана Матићевић	Настава и учење
Просветна инспекција		
Остале екстерне посете		

Интерно праћење	**1. период** од септембра до новембра	**2. период** од децембра до фебруара	**3. период** од марта до маја	**4. период** од јуна до августа
Датум измене извештаја о самовредновању:			29.05.2021.	
Датум измене годишњег плана за побољшања:				

Одлука о евалуацији:	**1. Програмирање, планирање и извештавање**	**2. Настава и учење**	**3. Образовна постигнућа ученика**	**4. Подршка ученицима**	**5. Етос**	**6. Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима**
Молимо вас означите релевантно поље за изабрану област квалитета*	**добар**	**добар**	**/**	**добар**	**/**	**/**

Потписи одговорног особља: *(може бити и само потпис директора)*	**Директор:** Мира Лекић	**Руководилац тима за самовредновање:** Светлана Петровић

Тим	Име и презиме	Позиција *нпр. наставник, ученик, родитељ, послодавац*
• **Тим за самовредновање**	Мира Лекић	директор
	Зорица Костић	помоћник директора
	Марица Кнежевић	помоћник директора
	Оливера Андоновић	психолог
	Светлана Петровић	педагог
	Љубица Минић	секретар
	Мелита Јовановић Тончев	организатор практичне наставе и вежби
	Маријан Димитријевић	организатор практичне наставе и вежби
	Стефан Шалипур	наставник
	Маја Тома	наставник
	Руководиоци стручних већа	наставник
		представник Савета родитеља
		представник Ученичког парламента
		представник послодаваца
• **Тим за обезбеђивање квалитета и развој школе**	Мира Лекић	директор
	Зорица Костић	помоћник директора
	Оливера Андоновић	психолог
	Светлана Петровић	педагог
	Мелита Јовановић Тончев	организатор практичне наставе и вежби
	Маријан Димитријевић	организатор практичне наставе и вежби
	Драгана Милутиновић	представник Савета родитеља
	Невена Илић	представник Ученичког парламента
• **Стручни актив за развојно планирање**	Мира Лекић	директор
	Оливера Андоновић	психолог
	Светлана Петровић	педагог
	Стефан Шалипур	наставник
	Радмила Здравковић	наставник
		представник Савета родитеља
		представник Ученичког парламента

3. ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ ЗА ШКОЛСКУ 2019/2020. ГОДИНУ

Специфичности Трговачке школе

У Трговачкој школи ученици стичу знања и вештине, развијају ставове и критичко мишљење образујући се за изабрани профил (трговац, трговински техничар, аранжер у трговини, комерцијалиста, трговачки менаџер и аранжер декоратер у трговини), савладавањем одговарајућих наставних програма. Осим редовног школовања, ученици имају могућност да се образују у статусу ванредног ученика.

Посебна специфичност школе се односи на реализацију практичне наставе у систему дуалног образовања у коме ученици стичу вештине, знања, вредности у реалном радном окружењу у објектима социјалних партнера школе.

У школи се организује кабинетска настава за поједине наставне предмете. Тиме је омогућена реализација наставе појединих наставних предмета по групама, што пружа могућности за имплементацију савремених наставних метода. У школи се организују наставне и ваннаставне активности усмерене на развој компетенција и стандарда квалификације ученика наведених образовних профила.

Величина школе, као средње стручне школе је једна од специфичности која захтева и посебну организацију општеобразовних и стручних актива, као и организацију практичне наставе (ученици реализују практичну наставу по моделу дуалног образовања односно учења кроз рад и по моделу у ком ученицима у компанији није додељен ментор, нити финансијска надокнада).

Ученици школе имају могућност да се кроз реализацију редовне наставе упознају са условима рада у реалном професионалном окружењу организовањем блок наставе из стручних предмета (трговинско пословање, практична настава, аранжирање у трговини, обука у виртуелном предузећу). Поред тога, ученици имају могућност да похађају наставу и из изборних предмета одабраних по сопственим склоностима и жељама.

Тежимо ка томе да се у нашој школи образују кадрови сходно тржишним захтевима, прилагођавањем наставног процеса савременим привредним токовима, развоју трговине у нашој земљи и свету.

3.1. Област квалитета 1 - Програмирање, планирање и извештавање

У циљу спровођења континуираног процеса анализирања, планирања и кориговања наставне праксе и доприноса целокупном раду и животу школе, задужени чланови Тима за самовредновање, применом различитих техника, инстумената (анкете, скале процене, чек листе, дискусије, интервјуи) предвиђених Приручником за самовредновање и вредновање рада школе и Водичем за самовредновање за установе у стручном образовању, сачинили су извештај о самовредновању за област - ПРОГРАМИРАЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ.

По узору на поменути Приручник и Водич, самовредновањем су обухваћена следећа подручја ове области:

1. ПРОГРАМИРАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА У ФУНКЦИЈИ КВАЛИТЕТНОГ РАДА ШКОЛЕ.
2. ПЛАНИРАЊЕ РАДА ОРГАНА, ТЕЛА И ТИМОВА У ФУНКЦИЈИ ЕФЕКТИВНОГ И ЕФИКАСНОГ РАДА У ШКОЛИ
3. ПЛАНИРАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА УСМЕРЕНИМ НА РАЗВОЈ И ОСТВАРИВАЊЕМ ЦИЉЕВА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА, СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА/ИСХОДА У НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА И ОПШТИХ МЕЂУПРЕДМЕТИХ И ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА.

На основу извештаја о екстерном вредновању рада школе из 2017. г. чланови Тима за вредновање квалитета рада установе разматрали су могуће начине, активности и мере које треба предузети како би се унапредио квалитет области – ПРОГРАМИРАЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ. Након тога, сачињен је приказ активности које би требало спровести да би дошло до побољшања у овој области.

Школски програм и годишњи план рада школе су сачињении у складу са прописима, донети су у законском року и садрже све законом предвиђене елементе. Програми који су недостајали унети су у школлски програм и у годишњи план рада који су усаглашени и садрже исте активности. Глобални и оперативни планови наставника су иновирани и садрже циљеве, исходе учења и образовне стандарде, као и предвиђену проверу остварености прописаних стандарда и циљева учења.

Планиране активности из годишњег плана рада и развојног плана рада школе уграђени су у планове рада стручних органа, тимова и појединаца (по препоруци екстерне комисије). Оперативно су разрађени поједини елементи школског програма који се односе на планирање и реализацију обавезних и изборних предмета. Програми у годишњем плану рада оперативно су разрађени и кроз међупредметне компетенције превазиђен је проблем садржајног и временског усклађивања и корелације у оквиру разреда, као и по различитим разредима.

Школски програм и годишњи план рада усмерени су на задовољавање различитих потреба ученика и у годишњем плану рада налазе се изборни предмети као посебна листа, али и даље недостаје укључивање интересовања ученика у конституисању понуде ваннаставних активности по њиховим жељама и интересовањима и степену ученичког укључивања у исте.

Планови рада наставника и припреме за час прилагођене су да учине видљивим спровођење индивидуализованог рада у одељењу кроз обавезу да се наведу одељења у којима се ради са ученицима којима је потребна додатна подршка у учењу.

ИЗВОРИ ДОКАЗА ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ ИНДИКАТОРА КРОЗ СТАНДАРДЕ КВАЛИТЕТА

Области	**Стандарди**	**Индикатори**	**Документи**	**Од кога добијате инфор-мације**	**Начини долажења до инфор-мација**
ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 1: ПРОГРАМИРАЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ	*1.1. Програмирање образовно-васпитног рада је у функцији квалитетног рада школе.*	1.1.1. Школски програм се заснива на прописаним начелима за израду овог документа.	Школски програм	Директор, Секретар, ПП служба	Школски програм ЗОСОВ, Закон о средњем стручном образовању, Закон о дуалном образовању
		1.1.2. У изради Развојног плана установе учествовале су кључне циљне групе (наставници, стручни сарадници, директор, ученици, родитељи, локална заједница).	Развојни план	ПП служба	Извештаји стручних актива, Извештаји тимова,
		1.1.3. Садржај кључних школских докумената одржава специфичности установе.	Школски програм; Годишњи план рада школе, Статут, различити правилници	Директор, Секретар, ПП служба	Извештаји стручних актива, Извештаји тимова, Извештај актива за развојно планирање, Извештај актива за развој стручног програма
		1.1.4. Програмирање рада заснива се на аналитичко-истраживачким подацима и проценама квалитета рада установе.	Извештај о екстерном вредновању рада школе, план Актива за развој школског програма	ПП служба Тимови школе	Извештај Актива за развој школског програма
		1.1.5. У програмирању рада уважавају се узрасне, развојне и специфичне потребе ученика.	Школски програм, Годишњи план рада школе, Развојни план, Статут, Правилници	Секретар ПП служба Настав-ници	Извештаји стручних актива, Извештаји тимова, Извештај актива за развојно планирање, Извештај актива за развој стручног програма
	1.2. Планирање рада органа, тела и тимова је у функцији	1.2.1. Годишњи план рада донет је у складу са школским програмом, развојним планом и годишњим календаром.	Годишњи план рада школе	Директор Секретар ПП служба	Извештаји стручних актива, Извештаји тимова, Извештај актива за развојно планирање, Извештај актива за

	ефективног и ефикасног рада у школи				развој стручног програма
		1.2.2.У оперативним/акционим плановима органа, тела, тимова, стручних сарадника и директора конкретизовани су циљеви из развојног плана и школског програма и уважене су актуелне потребе школе.	Годишњи план рада школе,	Директор, Органи школе, тела, тимови, стручни сарадници	Извештаји (акциони планови)
		1.2.3. Планови органа, тела и тимова јасно одсликавају процесе рада и пројектују промене на свим нивоима деловања.	Годишњи план рада школе,	Школски одбор, Директор, Настав-ничко веће, Оде-љенско веће, тимови	Планови свих органа, тимова, већа, наставника, стручних служби и осталих служби у раду школе, извештаји
		1.2.4. Оперативно планирање органа, тела и тимова предвиђа активности и механизме за праћење рада и извештавање током школске године.	Годишњи план рада школе	Школски одбор, Директор, Настав-ничко веће, Оде-љенско веће, тимови	Планови свих органа, тимова, већа, наставника, стручних служби и осталих служби у раду школе
		1.2.5. Годишњи извештај садржи релевантне информације о раду школе и усклађен је са садржајем годишњег плана рада.	Годишњи план рада школе, годишњи извештај	Школски одбор, Директор, Настав-ничко веће, Оде-љенско веће, тимови и остали...	Извештаји свих органа, тимова, већа, наставника, стручних служби и осталих служби у раду школе
	1.3. Планирање образовно-васпитног рада усмерено је на развој и остваривање циљева образовања и васпитања, стандарда постигнућа/исхода у наставним предметима и општих међупредмети	1.3.1. Наставници користе међупредметне и предметне компетенције и стандарде за глобално планирање наставе и исходе постигнућа за оперативно планирање наставе.	Глобални и оперативни планови наставника	ПП служба, настав-ници, стручна већа, Тим за међу пред-метне компе-тенције	Извештај о праћењу педагошке докумен-тације, извештаји Стручних већа и Тима за међу-предметне компе-тенције, Тим за стручно усавр-шавање
		1.3.2. У оперативним плановима наставника и у њиховим дневним припремама видљиве су методе и технике којима је планирано активно учешће ученика на часу.	Оперативни планови наставника, Припреме за час наставника	ПП служба, настав-ници, стручна већа	Извештај о праћењу педагошке докумен-тације, извештај о педагошко-инструк-тивном раду

	х и предметних компетенција.	1.3.3. Планирање допунске наставе и додатног рада је функционално и засновано је на праћењу постигнућа ученика.	Планови допунске и додатне наставе	ПП служба Настав-ници	Извештаји, анализа постигнућа и развоја ученика од стране одељенског старешине и наставника
		1.3.4. У планирању слободних активности уважавају се резултати испитивања интересовања ученика.	Годишњи план рада школе, Планови рада секција	ПП служба, одељен-ски старешина	Анкете за ученике и родитеље, анализа и извештај, извештаји Тима за подршку ученицима
		1.3.5. Планирање васпитног рада са ученицима засновано је на аналитичкоистраживачким подацима, специфичним потребама ученика и условима непосредног окружења.	Годишњи план рада школе, Годишњи план Тима за подршку ученицима и Тим за васпитни рад са породицом	ПП служба, одељењски старешина	Анкете за ученике и родитеље, анализа и извештај, портфолио ученика, извештаји Тимова
		1.3.6. Припреме за наставни рад садрже самовредновање рада наставника и/или напомене о реализацији планираних активности.	Припреме наставника за рад , План педагошко-инструктивног рада	Настав-ници, стручна већа, ПП служба	Извештај о педагошко-инструк-тивном раду, Извештај актива о стручном усавр-шавању, портфолио наставника

ПОСТУПАК САМОВРЕДНОВАЊА ЗА ШКОЛСКУ 2020/2021.

1. ПРОГРАМИРАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА ЈЕ У ФУНКЦИЈИ КВАЛИТЕТНОГ РАДА ШКОЛЕ
Школски програм садржи све елементе предвиђене Законом о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник РС", бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 - др. Закон, 6/2020.) (Садржина школског програма, члан 11). У изради Развојног плана установе учествовале су кључне циљне групе (директор, наставници, стручни сарадници, ученици, родитељи, локална заједница) уз приметан недостатак протока информација. Садржај кључних школских докумената одражава специфичности установе. Програмирање рада заснива се на аналитичко-истраживачким подацима и проценама квалитета рада установе. У програмирању рада се недовољно уважавају узрасне, развојне и специфичне потребе ученика. Такође недостаје укључивање интересовања ученика у конституисању понуде ваннаставних активности по њиховим жељама и интересовањима и недовољном степену ученичког укључивања у исте. Пожељно је планирати презентовање ученицима садржаја, плана и начина рада у секцијама.

Смернице за даље унапређење рада –

- Боља сарадња и укључивање што већег броја запослених у изради Развојног плана школе.
- Развијање механизама за имплементацију предвиђених задатака и активности из Развојног плана.
- Систематичније праћење реализације активности планираних развојним планом.
- **Планирање презентовања** ученицима садржаја, плана и начина рада у секцијама.
- Доследније интегрисање самоевалуације квалитета рада наставника и напомена о реализацији планираних активности у припремама и плановима за рад наставника

2. ПЛАНИРАЊЕ РАДА ОРГАНА, ТЕЛА И ТИМОВА ЈЕ У ФУНКЦИЈИ ЕФЕКТИВНОГ И ЕФИКАСНОГ РАДА У ШКОЛИ

Годишњи план рада школе донет је у складу са школским програмом, развојним планом и годишњим календаром.

У оперативнм плановима органа тела, тимова, стручних сарадника и управе конкретизовани су циљеви из развојног плана и школског програма и уважене су актуелне потребе школе. Смернице директора и управе школе, изведене на основу циљева из развојног плана и школског програма интегрисане су у планове свих органа школе. Оперативни планови садрже механизме за праћење рада и извештавање током школске године, и јасно одлскиавају процесе рада и промене које треба да се реализују на свим ниовима.

Глобалне/годишње планове наставних предмета наставници израђују и достављају у електронској форми, саставни су део годишњег плана рада школе. Годишњи план рада школе садржи посебне програме васпитног рада. Годишњи извештај садржи релевантне информације о раду школе и усклађен је са садржајем годишњег плана рада.

Смернице за даље унапређење рада –

- Систематичније пратити и анализирати имплементацију свих планова у процес рада и пројектовање на свим нивоима деловања.

3. ПЛАНИРАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА УСМЕРЕНО ЈЕ НА РАЗВОЈ И ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА, СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА/ИСХОДА У НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА И ОПШТИХ МЕЂУПРЕДМЕТИХ И ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА

Наставници користе међупредметне, али недовољно користе предметне компетенције за глобално планирање наставе и исходе постигнућа за оперативно планирање наставе. Оперативни планови настаника садрже наведене методе и технике које наставници користе у настави. Потребно је повећати разноврсност метода које се користе и наводе у плановима наставника. Планирање допунске наставе је функционално засновано на праћењу постигнућа ученика на класификационим периодима. Планирање слободних активности од претходне школске године засновано је на резултатима испитивања интересовања ученика. Потребно је планирати и презентовање садражја, плана и начина рада у секцијама, што би подстакао мотивацију ученика и њихова интересовања и одабир секција утемељило на реалнијим подацима. Планирање васпитног рада са ученицима делимично је засновано на аналитичко-истраживачким подацима, специфичним потребама ученика и условима непосредног окружења. Подаци доступни за анализу ове школске године, били су штури, квантитативне природе и углавном упућују на потребу рада са ученицима да би се смањио апсентизам са наставе. Анализу је потребно у већој мери засновати на квалитативним подацима и сржнијим разлозима васпитних проблема са којима се ученици и школа суочавају.

Смернице за даље унапређење рада –
- У планирању слободних активности поред уважавања резултата испитивања интересовања ученика, потребно је планирати презентовање садржаја, плана и начина рад у секцијама, ради подстицања мотивације ученика да се укључе у исте и ради утемељивања интересовања ученика на реалнијим подацима.
- Самовредновање рада наставника и напомене о реализацији палнираних активности у циљу даљег планирања наставног процеса учинити доследнијом праксом за наставнике, видљивом у плановима и припремама часова. Заснованост планова рада наставника на анализи резултата самовредновања учинити видљивом у самим плановима и припремама наставника.
- Предметне компетенције интегрисати у планове наставника. (Међупредметне, предметне компетенције и стандарде користити за глобално планирање наставе, а исходе постигнућа за оперативно планирање наставе).
- Повећати степен у коме су предмети међусобно садржајно повезани, како у плановима наставника, тако и организовањем интегративне наставе и тематских дана.

Аритметичке средине одговора испитаника за појединачне стандарде квалитета рада установе.

Стандарди области квалитета: ПРОГРАМИРАЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ	Наставници
1.1. Програмирање образовно-васпитног рада је у функцији квалитетног рада школе.	**3,08**
1.2. Планирање рада органа, тела и тимова је у функцији ефективног и ефикасног рада у школи.	**3,10**
1.3. Планирање образовно-васпитног рада усмерено је на развој и остваривање циљева образовања и васпитања, стандарда постигнућа/исхода у наставним предметима и општих међупредметих и предметних компетенција.	**3,30**

Област	Планирање, програмирање и извештавање	Просечан ниво остварености за школску 2020/2021. годину	Просечан ниво остварености за школску 2019/2020. годину
Испитаници	Наставници		
Аритметичка средина	3,18	**3,18**	2,33

Добре стране у Планирању, програмирању и извештавању 1	**Стране за унапређење у Планирању, програмирању и извештавању 1**
Прилагођавање плана и програма пандемији	Обухваћеност компетенција ученика планом и програмом
Прилагођавање наставних садржаја потребама ученика	Садржајна повезаност предмета у плановима
Добре стране у Планирању, програмирању и извештавању 2	**Стране за унапређење у Планирању, програмирању и извештавању 2**

Прилагођавање метода и техника рада пандемији	Интегрисање самоевалуације квалитета рада наставника и напомена о реализацији планираних активности у припремама и плановима за рад наставника
Планирање додатне и допунске наставе на основу постигнућа ученика и њено прилагођавање онлајн настави.	Планирање слободних активности на основу испитивања интересовања ученика и прилагођавање околностима пандемије.

Резиме закључака и одлука о евалуацији

Специфичности наставе у овој школској години услед услова пандемије резултирали су добрим прилагођавањима плана и програма наставника раду у пандемији, прилагођавању метода и техника раду у условма пандемије. Планирање допунске и додатне наставе засновано је на постигнућима ученика и прилагођено је онлајн настави.

Међупредметне комептенције наставници су интегрисали у своје планове, а потребно је додатно интегрисање и предметних компетенција у планове и програме наставника. У глобалним плановима наставника потребно је интегрисати међупредметне, предметне комепетенције и стандарде који се у планирању користе, а у оперативним плановима исходе постигнућа. Самоевалуација рада наставника (по проценама наставника) недостаје у припремама и плановима наставника. Потребно је учинити видљивим да су самоевалуације (самопорцењивање рада наставника, евалуације рада наставника које дају ученици, процена реализације планираних активности, анализа успеха ученика) анализиране и да се на њима заснива даље планирање и рад наставника. Такође треба радити на томе да планирање слободних активности буде више засновано на интересовањима ученика. Иако је претходне године урађена анкета о интересовањима ученика за похађање секције, резултати овогодишњег смовредновања показују да је понуда секција и даље недовољно заснована на интересовањима ученика. Могућа смерница јесте да се програм секција ученицима представи или презентује, како би ученици били упознати са садржајем секција и начинима рада.

Истраживање покаузује потребу за додатном сарадњом међу активима и наставницима ради бољег повезивања садржаја различитих предмета. Ово се на нивоу школе може остварити оранизовањем интегративне наставе, тематских дана, пројеката који обухватају више предмета, итд.

Програмирање и планирање рада органа, тела и тимова школе је у функцији квалитетног рада школе, али потребно је остварити бољу комуникацију и проток информација између свих актера школског живота. Потребно је континуирано и систематичније праћење имплементације свега планираног ради остваривања циљева образовања и васпитања и стандарда постигнућа. Неоходно је даље развијање међупредметних и предметних компетенција и планирање рада на основу самовредновања рада наставника.

У односу на претходну школксу годину (на основу анализа анкета самовредновања) за ову област видљив је напредак (са просечног одговора испитаника 2,33 на 3,18).

Кључне снаге и слабости за област ПРОГРАМИРАЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Кључне снаге	Кључне слабости
• Школски програм и Годишњи план рада школе сачињени су у складу са прописима • Елементи Школског програма и Годишњег плана рада међусобно су усклађени • Школски програм и Годишњи план рада школе усмерени су на задовољење различитих потреба ученика • Прилагођавање наставних садржаја, плана и програма, меотда и техника пандемији и потребама ученика. • Планирање додатне и допунске наставе на основу потреба ученика и њено прилагођавање онлајн наставни.	• Систематичније праћење и анализа имплементације свих планова у свакодневну наставну и ваннаставну активност. • Подстицати доследније самовредновање сопственог рада наставника и планирање на основу резултата самоевалуације истакнути у плановима. • Већа употреба метода активне наставе и што веће укључивање ученика у сам процес рада на часу. У плановима и припремама истаћи на који начин методе и технике које се користе активно ангажују ученика да учествује у раду на часу. • Интегрисање предметних компетенција у планове наставника • Видљивост садржајног повезивањна предмета у плановима наставника. • Планирати презентовање садржаја, палана и начина рад у секцијама.

3.2 Област квалитета 2: Настава и учење

У циљу спровођења континуираног процеса анализирања, планирања и кориговања наставне праксе и доприноса целокупном раду и животу школе, задужени чланови Тима за самовредновање, применом различитих техника, инстумената (анкете, скале процене, чек-листе, дискусије, интервјуи) предвиђених Приручником за самовредновање и вредновање рада школе и Водичем за самовредновање за установе у стручном образовању, сачинили су извештај о самовредновању за област - НАСТАВА И УЧЕЊЕ.

По узору на поменути Приручник и Водич, самовредновањем су обухваћена следећа подручја ове области:

1. ЕФИКАСНО УПРАВЉАЊЕ ПРОЦЕСОМ УЧЕЊА
2. ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА НА ЧАСУ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА
3. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА, УСВАЈАЊЕ ВРЕДНОСТИ, РАЗВИЈАЊЕ ВЕШТИНА И КОМПЕТЕНЦИЈА
4. ВРЕДНОВАЊЕ У ФУНКЦИЈИ ДАЉЕГ УЧЕЊА
5. ПРУЖАЊЕ ПРИЛИКЕ СВАКОМ УЧЕНИКУ ДА БУДЕ УСПЕШАН.

На основу извештаја о екстерном вредновању рада школе из 2017. г[1] Тим за самовредновање рада установе, разматрали су могуће начине, активности и мере које треба предузети како би се унапредио квалитет области – настава и учење. Након тога, сачињен је приказ активности које би требало спровести да би дошло до побољшања у овој области. У оквиру унапређења квалитета наставе кроз примену одговарајућих методичких решења и индивидуализацију наставе, предложено је да се направи план одржавања угледних и огледних часова од стране стручних већа, као и да управа и стручна служба током године обраде теме о формативном оцењивању, индивидуализацији и диференцијацији у настави на стручним већима. Такође је планирано да наставник користи поступке вредновања у функцији даљег учења и да их обогати применом различитих поступака (похвале, поштовање договорених правила рада, помоћ у избору техника учења, обука ученика за самоевалуацију, усмеравање интеракције међу ученицима у функцији учења).

Полазиште на основу анализе извештаја из претходних година: 2017/2018, 2018/2019. (Акциони план развојног планирања за школску 2018/2019. годину, Извештај о раду тима за развојно планирање (из извештаја о остваривању годишњег плана рада школе за 2017/2018. г.), извештај о остваривању годишњег плана рада школе за 2018/2019. г., извештај о самовредновању (из извештаја о остваривању годишњег плана рада школе за 2017/2018, 2018/2019. г), акциони план развојног плана за школску 2019/2020. г, уз осврт на Развојни план школе за период од школске 2017/2018. до 2019/2020. г.

Информације којима располажемо за самовредновање ове области у школској 2017/2018. проистичу из Извештаја Тима за самовредновање за школску 2017/2018. годину. Самовредновање ове области извршено је путем вредновања стандарда 2.3 и 2.4, скалом процене (за школску 2018/2019. г то се односи на стандарде 2.4 и 2.6, по тада важећем Правилнику). Присуство наведених стандарда процењено је од стране **наставника** као „у већој мери присутно“ (**3,66**), док је од стране **ученика** процењено као „у мањој мери присутно“ (**2,27**).

Највеће присуство критеријума, по анкетирању **наставника**, процењено је за индикаторе који се односе на истицање циљева часа, кључних појмова, повезивање садржаја са примерима из свакодневног живота, охрабривање ученика, а по анкетирању **ученика**, јасно истицање циљева часа, зашто је важно то што уче, поступност у постављању различитих захтева. Према процени **ученика**, мање присутни индикатори се односе на прилагођавање захтева могућностима сваког ученика, као и примењивање специфичних задатака и наставног материјала индивидуалним потребама ученика. Према проценама **наставника** у мањој мери заступљена је заинтересованост ученика за рад на часу, образложење како су дошли до решења, као и укљученост у процену сопственог напретка[2].

У процени наведене области за школске 2017/2018, 2018/2019, недостаје извештај о процени наведених стандарда и индикатора од стране **родитеља**.

Чланови Тима за самовредновање рада школе, задужени за област - Настава и учење, проценили су да све наведене активности нису довољно операционализоване, да су нејасно дефинисани задаци и активности које треба да се предузму, носиоци, временска динамика, документовање/докази, инструменти и технике за прикупљање и анализу неопходних

[1] Извештај о екстерном вредновању рада Трговачке школе (стр 5 и 6 , Област квалитета – Настава и учење)
[2] Извештај о самовредновању у школској 2018/2019. г, стр.8

информација за што реалније самовредновање. Такође је установљена недовољна повезаност извора информација, мањкавост постојања релевантних података.

Како бисмо премостили уочене недостатке, пошли смо од стандарда квалитета и извора доказа за процењивање индикатора.

На основу скале процене коју су попуњавали **наставници** током школске 2019/2020. г, закључено је да су кључне снаге школе то што наставници дају потпуну и разумљиву повратну информацију ученицима о њиховом раду и дају им јасне препоруке за наредне кораке, што оцењују у складу са правилником и ученицима су јасни критеријуми оцењивања. Такође су наведене следеће слабости: планирање, реализација и вредновање заједничких пројеката у настави између наставника и ученика, као и подучавање ученика како да сами процењују свој напредак и напредак осталих ученика.

На основу ових резултата предложене су смернице за унапређење кључних снага и превазилажење слабости: саветодавни рад са наставницима током педагошко-инструктивног рада, подстицање ученика на активно учење, промена приступа наставном процесу, кроз истраживачке задатке усмерити ученике на претходну припрему за час, примена иновативних техника у учењу и формирање група ученика за дискусију у сваком одељењу.

Скалом процене коју су попуњавали **родитељи** током школске 2019/2020. г, анализирана је важност и присутност наведених тврдњи у анкети. Констатовано је да је родитељима важна отвореност школе за сарадњу и знања која деци омогућавају сналажење у новим и непознатим ситуацијама. Као најприсутније родитељи су проценили отвореност школе за сарадњу и прилагођеност захтева наставника могућностима детета. Као најмање присутно родитељи оцењују оспособљеност деце да повежу научена знања у различитим ситуацијама, јасност и корисност уџбеника и наставних средстава и могућност ученика да без додатних часова одговоре на захтеве наставника. Препорука је да се наведене слабости превазиђу адекватним активностима.

Скалом процене коју су попуњавали **ученици** током школске 2019/2020. г, анализирана је тачност наведених тврдњи у анкети.

Најприсутније у школи ученици оцењују разноврсност начина на које показују да су разумели научено на часу, упознатост са критеријумима оцењивања и могућности изношења мишљења на часу.

Најмање присутно је примењивање стечених знања у свакодневном и професионалном животу и самовредновање сопственог напретка и напретка других.

Приказани резултати и анализа показују да ученици као позитивне ствари из области наставе и учења виде могућност да изразе своје мишљење и да на различите начине искажу оно што су разумели.

На основу ових резултата предложене су смернице за унапређење кључних снага и превазилажење слабости, на којима треба да се ради: развијање наставе која подржава саморегулисано учење – самостално постављање циљева учења, самостано самовредновање и праћење сопственог учења и рада ученика и истицање примењивости наученог у настави у свакодневном и професионалном животу.

ИЗВОРИ ДОКАЗА ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ ИНДИКАТОРА КРОЗ СТАНДАРДЕ КВАЛИТЕТА

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА	СТАНДАРДИ	ИНДИКАТОРИ	ДОКУМЕНТИ (докази)	ОД КОГА ДОБИЈАТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ	НАЧИНИ ДОЛАЖЕЊА ДО ИНФОРМАЦИЈА (технике; инструменти...)
2. НАСТАВА И УЧЕЊЕ	**2.1. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу**	2.1.1. Ученику су јасни циљеви часа/исходи учења и зашто то што је планирано треба да научи 2.1.2. Ученик разуме објашњења, упутства и кључне појмове 2.1.3. Структу-рирање и повезивање делова часа 2.1.4. Поступност постављања задатака 2.1.5. Интеракција у функцији учења 2.1.6. Функцио-нално коришћење наставних средстава	Глобални, оперативни план, Припрема за час, Педагошка евиденција Извештај о педагошко-инструктивном раду Провера знања Анкета о раду наставника од стране ученика Портфолио ученика Портфолио наставника Тестотека Ученички продукти Само-евалуација Педагошки профил Евалуациони листићи Разговори са учеником	Наставник, Ученик, ПП служба, Управа	Чек листа, праћења часа, Чек листа педагошко-инструктивног рада Интервју са ученицима
	2.2. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика	2.2.1. Наставник прилагођава захтеве могућно-стима сваког ученика 2.2.2. Индиви-дуалне карактери-стике ученика 2.2.3. Посвећивање времена и пажње сваком ученику 2.2.4. ИОП 2.2.5. Додатна подршка у заједничким активностима 2.2.6. Прилаго-ђавање темпа рада	Глобални, оперативни план Припрема за час Педагошка евиденција Извештај о педагошко-инструктивном раду Провера знања Анкета о раду наставника од стране ученика Портфолио ученика Портфолио наставника Тестотека Ученички продукти Само-евалуација Педагошки профил Извештај тима за додатну подршку ученицима Евалуациони листићи Разговори са учеником	Наставник Ученик ППС Управа Тим за додатну подршку ученицима	Чек листа праћења часа Чек листа педагошко-инструктивног рада Интервју са ученицима
	2.3. Ученици стичу знања, усвајају вредности,	2.3.1. Разумеју предмет учења и знају да примене научено	Педагошка евиденција наставника Провера знања Електронски дневник Ученички продукти Портфолио ученика	Наставник Ученик ППС Управа	Чек листа праћења часа Чек листа педагошко-инструктивног рада

	развијају вештине и компетенције на часу		Статистички подаци о успеху Извештаји са такмичења		Интервју са ученицима
		2.3.2. Повезује предмет учења из раније ученог у различитим областим	Чек листа инструктора учења кроз рад Извештај о остварености исхода наставе и учења кроз рад Извештај Тима за реализацију система дуалног образовања Извештај тима за КВиС Извештај Тима за међупредметне компетенције Извештај Тима за стручно усавршавање Извештај Тима за међупредметне компетенције Извештај Тима за стручно усавршавање	Наставник Ученик ППС Управа Тим за реализацију система дуалног образовања Тим за КВиС Тим за међупредметне компетенције Тим за стручно усавршавање Тим за вредновање квалитета рада школе	Чек листа праћења часа Чек листа педагошко-инструктивног рада Интервју са ученицима
		2.3.3. Критички процењује идеје и решење 2.3.4. Критички даје идеје и решење 2.3.5. Примењује повратну информацију	Ученички продукти Портфолио ученика Педагошка евиденција наставника	Наставник Одељењски старешина	Чек листа праћења часа Чек листа педагошко-инструктивног рада Интервју са ученицима
		2.3.6. Пројекти у настави	/	/	/
		2.4.1. Формативно и сумативно оцењује	Ес-дневник Педагошка евиденција наставника Извештај о педагошко-инструктивном раду Евалуациони листић Припрема за час Оперативни план Портфолио наставника и ученика Критеријуми оцењивања	Наставник Одељењски старешина ППС Управа	Чек листа праћења часа Чек листа педагошко-инструктивног рада Интервју са ученицима
		2.4.2. Јасни критеријуми вредновања	ЕсДневник Педагошка евиденција наставника	Наставник Одељењски старешина	Чек листа праћења часа

			Извештај о педагошко-инструктивном раду Евалуациони листић Припрема за час Оперативни план Портфолио наставника и ученика Критеријуми оцењивања	ППС Управа	Чек листа педагошко-инструктивног рада Интервју са ученицима
		2.4.3. Повратна информација ученицима		Наставник Одељењски старешина ППС Управа	Чек листа праћења часа Чек листа педагошко-инструктивног рада Интервју са ученицима
		2.4.4. Ученик поставља себи циљеве у учењу	Извештај о педагошко-инструктивном раду Портфолио наставника и ученика		Анкета Интервју
		2.4.5. Критички процењује свој напредак и других	Белешка у електронском дневнику Педагошка евиденција Извештај о педагошко-инструктивном раду	Наставник Одељењски старешина ППС управа	Анкета интервју Чек листа
	2.5. Сваки ученик има прилику да буде успешан	2.5.1. Међусобно уважавање	Припрема за час Извештај о педагошко-инструктивном раду Портфолио наставника и ученика	Наставник Одељењски старешина ППС управа	Чек листа
		2.5.2. Разноврсни поступци за мотивисање			
		2.5.3. Интелек-туална радозналост и слободно изношење мишљења			
		2.5.4. Избор начина обраде теме, облика рада или материјала			
		2.5.5. Поверење у могућности и позитивна очекивања у погледу успеха			

ПОСТУПАК САМОВРЕДНОВАЊА ЗА ШКОЛСКУ 2020/2021.

1. ЕФИКАСНО УПРАВЉАЊЕ ПРОЦЕСОМ УЧЕЊА

У области НАСТАВА И УЧЕЊЕ видљиво је да су активности на практичној настави добро усмерене и реализоване, као и настава стручних предмета (увидом у извештај о педагошко-инструктивном раду, извештаја о раду организатора практичне наставе, извештаја о успеху).

На основу анализе стандарда 2.1. наставник ефикасно управља процесом учења на часу путем чек-листа и увидом у педагошку документацију (глобални планови, оперативни планови, припреме за час) установљено је да су сви годишњи планови рада уредно предати педагошко-психолошкој служби, као и да је редовно вођена евиденција о благовремености предаје оперативних планова. Установљено је да су наставници поштовали препоручену форму израде годишњих и оперативних планова (усклађени су са захтевима наставе оријентисане ка циљевима и исходима учења). Посебан нагласак је стављен на истицању елемената: стандарди, опште и међупредметне компетенције, корелација и њиховој вези са наставном темом/модулом и наставном јединицом.

На основу извештаја о педагошко-инструктивном раду установљено је да већина наставника чији су часови били посматрани, има припреме за час и педагошку евиденцију. Знатан број наставника истиче циљеве и исходе часа, тако да ученик има могућности да разуме зашто то што је планирано треба да научи, што је и на анкетама самовредновања такође добило високе процене од стране ученика, наставника и родитеља. Високо је оцењено разумевање упутстава и објашњења, усмеравање интеракције и комуникације ученика у функцији учења, као и поступност у постављању захтева и задатака. Резултати истраживања самовредновања показују да ученицима више одговара комбиновани модел наставе од наставе која се реализује искључиво онлајн. Истакнуто је да су захтеви, задаци и материјали добро прилагођени настави која се реализује у условима пандемије.

Овај стандард на упитницима самовредновања добио је најбоље процене од стране ученика, наставника и родитеља.

Анализом свих прикупљених информација, изведен је закључак да постоји одсуство тематске и временске корелације међу предметима истог разреда, као и неусклађености у оквиру истог предмета, а по различитим разредима. Може се рећи да то произилази из тога што наставници још увек недовољно међусобно сарађују при планирању наставе.

Примећено је да одређени број наставника након реализованих часова не бележи запажања и допуне, како би их користио у будућем планирању и реализацији наставе. Подаци указују да још увек недовољан број наставника унапређује наставу применом разноврсних и иновативних наставних метода и техника, диференцираног приступа и елемената формативног оцењивања. Установљено је да постоји потреба за развијањем размене примера добре праксе, који се односе на планирање, реализацију, евалуацију наставног процеса. Поред тога важно је у све наведено интензивирати укључивање ученика (планирање и припремање наставе/наставних садржаја, израда наставних материјала, процес вредновања и самопроцењивања).

Анкетирање ученика, родитеља и наставника показало је да су наставници дају јасна објашњења и да су циљеви и исходи наставе и конкретног часа јасни ученицима. Сви анкетирани учесници истичу да ученицима више прија комбиновани модел наставе од наставе која се реализује искључиво онлајн. Резултати педагошко-инструктивног рада такође показују да је разумевање ученика на часовима добро.

Смернице за даље унапређење рада

- **Заједнички рад наставника на планирању наставе, како би се постигла хоризонтална и вертикална међупредметна корелација**
- **Увести континуирану самоевалуацију (наставник рефлексивни практичар), ради унапређења наставе и учења.**
- **Свестраније користити савремене методе у настави, поштовати индивидуалне карактеристике ученика, израдити заједнички оквир за формативно праћење напредовања ученика ради побољшања квалитета наставе и учења и континуираног праћења постигнућа ученика**
- **Интезивирати учешће ученика у избору и изради наставних садржаја и материјала, како би се ученик свеобухватније укључио у наставни процес**
- **Оспособљавање ученика за евалуацију рада и самопроцењивање, ради постављања циљева учења**

2. ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА НА ЧАСУ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Анализом педагошке документације и на основу извештаја Тима за обезбеђивање додатне подршке ученицима, може се рећи да је посебна пажња посвећена ученицима, код којих је установљено да је потребна додатна подршка у раду. Посебно добро оцењена су сва прилагођавања наставе условима пандемије (анкете самовредновања), у задацима, захтевима и материјалима. Захтеви се прилагођавају могућностима сваког ученика. Природа извођења процеса наставе у условима пандемије захтевала је да се прилагођавања захтева у највећој мери заснивају на снижавању критеријума. То је најверованије један од узрока контрадикторних резултата на анкетама самовредновања (да су прилагођавања наставе условима пандемије процењена као веома добра, док су прилагођавања метода, техника, материјала и темпа рада добили ниске процене). Ови налази нас упућују на то да је потребно прилагођавање и индивидуализацију рада са ученицима обогатити и проширити разноврсним наставним методама и техникама, којима се осигурава индивидуализација. Смањивање захтева, које је било оправдано у неизвесним условима рада, треба користити са опрезом и само у оправданим случајевима као решење које се последње предузима.

За ученике који раде по ИОП-у наставници примењују специфичне активности, задатке и материјале. Међутим, ови ученици нису довољно укључени у рад са осталим ученцима у одељењу. Потребно је у већој мери неговати вршњачку подршку, којом би постигли вишестурке користи. Ученици који помажу вршњацима којима је то потребно, сами стичу квалиттније и дуготрајније знање, развија се добра клима у одељењу, а процес наставе се у већој мери индивидуализује.

Смернице за даље унапређење рада

- **Повећати разноврсност метода и техника рада, како би се повећао степен прилагођавања и индивидуализације наставе.**
- **Развијати и потенцирати сараднички рад и вршњачку подршку, како са ученицима који раде по ИОП програму тако и као једну од метода и техника реализације наставе.**
-

3. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА, УСВАЈАЊЕ ВРЕДНОСТИ, РАЗВИЈАЊЕ ВЕШТИНА И КОМПЕТЕНЦИЈА

На основу извештаја о педагошко-инструктивном раду, провера знања, података из електронског дневника, ученичких продуката, портфолиа ученика, статистичких података о успеху, извештаја са такмичења, чек листа инструктора учења кроз рад, извештаја о остварености исхода наставе и учења кроз рад, извештаја Тима за реализацију система дуалног образовања, извештај тима за КВиС, извештаја Тима за међупредметне компетенције, извештаја Тима за стручно усавршавање; већина наставника учи ученике да повезују ново градиво са претходно наученим, као и да повезују садржаје са примерима из свакодневног живота. Већина наставника стручних предмета упућују ученике како да теоријска знања примењују у реалном окружењу (обављање практичне наставе у конкретним продавницама). У доброј мери наставници уче ученике да користе различите начине и приступе за решавање задатака или проблема. Резултати анкетирања показују да још увек недовољан број наставника учи ученике да у процесу учења повезују наставне садржаје из различитих области, као и да уче ученике да постављају себи циљеве учења. Такође, мали број наставника подстиче ученике на развој критичког мишљења и процењивање и давање идеја и решења. Установљено је да је још увек недовољно заступљена пројектна и интегративна настава.
Приметан је недостатак пројеката у настави, па индикатор који се односи на планирање, вредновање и реализацију пројекта у настави није могао бити процењен.

Смернице за даље унапређење рада

- **Развијати код ученика способност критичког мишљења, ради успешног прилагођавања реалним условима и решавању реалних проблема.**
- **Планирати и реализовати пројектну наставу или пројекат на нивоу сваког стручног већа.**

4. ВРЕДНОВАЊЕ У ФУНКЦИЈИ ДАЉЕГ УЧЕЊА

На основу анализе прикупљених информација установљено је да наставници делимично користе поступке вредновања који су у функцији даљег учења. Наставници оцењују ученике у складу са Правилноком о оцењивању што се тиче броја сумативних оцена. Ученици дају ниске процене јасноћи критеријума вредновања.

Наставници у великој мери прате ангажовање ученика, али потребно је формативно праћење ученичких постигнућа унапредити у скалду са педагошким препорукама (увремењеност и форма давања повратне информације ученику). Очекујемо да ће реализовани семинар за наставнике на тему формативног оцењивања унапредити процене на овом индикатору. Наставници похваљују рад ученика, али често изостаје потпуна повратна информација ученицима о њиховом раду. Постављање циљева у учењу такође је процењено као веома ниско од стране родитеља, ученика, наставника и на основу резултата педагошко инструктивног рада. Осамостаљивање ученика да преузму одговорност за свој процес учења и да постављају циљеве можемо подстаћи континуираним захтевима да ученици процењују свој и рад других ученика на часу. Неговање ове културе евалуације започине од јасних критеријума вредновања, које учници могу да користе као основу за процеу свог и напретка других. Такође, наставниково демонстрирање тока процеса вредновања ученицима ће служити као модел који могу да усвоје.
Од ученика је потребно тражити да евалуирају рад наставника и на основу тога да унапреде свој наставни процес.
Процене за овај стандард су међу најнижим (на основу анкета самовредновања),

Смернице за даље унапређење рада

- **Подстаћи ученике са на свим часовима постављају себи циљеве у учењу.**

- **Подстицање ученика да користе критеријуме вредновања за процењивање сопственог напретка у учењу и напретка других ученика.**
- **Ученици процењују и евалуирају рад наставника**
- **Педагошко-инструктивни рад обављати у већој мери на часовима утврђивања, како би се остварила боља процена давања повратне информације ученицима (формативних оцена), и наставницима обезбедиле смернице за унапређење рада у овој области.**

5. ПРУЖАЊЕ ПРИЛИКЕ СВАКОМ УЧЕНИКУ ДА БУДЕ УСПЕШАН

Наставници стварају подстицајну атмосферу за рад на часу, негују односе поштовања и уважавања на часу, ученици имају могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу. Већина наставника испољава емпатију према ученицима. Наставници углавном адекватно реагују на међусобно неуважавање ученика. Још увек је недовољно заступљена примена различитих поступака за мотивисање ученика на часу. Потребно је стварати могућности за ученике да одаберу начин обраде теме, облик рада или материјале.
Нарочито би реализовање пројекте, интегративне наставе и пројеката дало допринос бољој процени овог стандарда, који се налази међу најслабије оцењенима на анкетама самовредновања и резултатима педагошко-инструктивног рада.

Смернице за даље унапређење рада

- **Користити у већој мери различите поступке за мотивисање ученика. Повећати разноврсност начина мотивисања ученика, промоцијом добрих постигнућа, похвала, награда итд.**
- **Подстицати употребу разноврсних метода рада са нагласком на омогућавање ученицима избор начина обраде теме, облика рада и материјала. Реализовање пројекте, интегративне наставе и пројеката.**

Аритметичке средине одговора испитаника за појединачне стандарде квалитета рада установе.

Стандарди области квалитета: НАСТАВА И УЧЕЊЕ	Родитељи	Наставници	Ученици	Просек за стандард
2.1. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу.	3,09	3,52	3,20	**3,27**
2.2. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика.	2,88	3,52	3,09	**3,16**
2.3. Ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компетенције на часу.	2,86	3,14	**2,63**	**2,88**
2.4. Поступци вредновања су у функцији даљег учења.	2,96	3,24	**2,60**	**2,93**
2.5. Сваки ученик има прилику да буде успешан.	2,59	3,2	2,71	**2,83**

Област	Настава и учење			Просечан ниво остварености за школску 2020/2021. годину	Просечан ниво остварености за школску 2019/2020. годину
Испитаници	Родитељи	Наставници	Ученици		
Аритметичка средина	**2.91**	**3.35**	**2.90**	**3,05**	2,6

Добре стране НАСТАВЕ И УЧЕЊА 1		
Родитељи	**Наставници**	**Ученици**
Јасноћа циљева, исхода објашњења, упутстава	Разумевање објашњења, упутстава, циљева	Јасноћа циљева и зашто уче
Прилагођавање захтева пандемији	Прилагођавање задатака пандемији	Прилагођавање материјала пандемији
Поступност у задавању задатака од лакших ка тежим	Усмеравање комуникације ученика у сврхе учења	Слободно изношење мишљења

Добре стране НАСТАВЕ И УЧЕЊА 2			
Родитељи	**Наставници**	**Ученици**	**ПИР***
Упознатост о настави на даљину и активностима детета од старешине	Подстицање ученика да буду што активнији током онлајн наставе		Јасноћа циљева часа и исхода онога што се учи
Упознатост о активностима детета преко ЕсДневника	Коришћење формативног оцењивања током онлајн наставе	Процењивање напретка ученика кроз свакодневне активности	Разумевање објашњена и упутстава наставника.
Бољи рад ученика по комбинованом моделу него само онлајн	Бољи рад ученика по комбинованом моделу него само онлајн	Бољи рад ученика по комбинованом моделу него само онлајн	Усмеравање ученика интеракције у функцији учења

* Педагошко инструктивни рад.

Стране за унапређивање у НАСТАВИ И УЧЕЊУ 1		
Родитељи	**Наставници**	**Ученици**
Прилагођавање тема рада, наставних материјала потребама ученика	Примењивање различитих техника и метода рада	Коришћење различитих метода рада
	Укључивање ИОП ученика у заједничке активности	Помагање ученицима којима је потребна додатна подршка
	Функционално коришћење наставних средстава	Посвећивање пажње наставника

Стране за унапређивање у НАСТАВИ И УЧЕЊУ 2			
Родитељи	**Наставници**	**Ученици**	**ПИР**
Постављање циљева у учењу	Постављање циљева у учењу	Теже мотивисање и постављање циљева током онлајн наставе	Постављање циљева у учењу
Мотивисање ученика разноврсним поступцима	Мотивисање ученика разноврсним поступцима	Евалуација рада наставника од стране ученика	Јасноћа критеријума вредновања

Самостално процењивање напредовања и квалитета свог рада	Самостално прикупљање података и критичка анализа идеја и решења током онлајн наставе.	Процењивање сопственог рада током онлајн наставе	Процењивање сопственог напретка током учења и напретка других ученика

.

На заједничком састанку Тима за обезбеђивање квалитета и развоја школе са координаторима свих тимова, постигнут је договор да се у наредној школској 2021-2022. години и даље ради на томе да се област квалитета НАСТАВА И УЧЕЊЕ и даље развија у смеру што већег броја часова, на којима ће настава да буде диференцирана са индивидуализованим приступом сваком ученику који ће да буде планиран у зависности од индивидуалних карактеристика ученика. Наглашена је потреба увођења у праксу вршњачке едукације као и обуке ученика да самопроцењују сопствени рад, као и рад наставника. Такође је разговарано о неопходности обогаћивања наставе што већим бројем методолошки различитих приступа, као и неопходности развоја компетенција ученика. Без обзира на начин реализације наставе током следеће школске 2021-2022. године, неопходно је да се и даље осавремењује настава увођењем дигиталних технологија и радом у дигиталном окружењу. У следећој школској 2021-2022. години приоритет online наставе ће бити у организацији и реализацији интерактивних часова, који ће да подразумевају сарадњу ученика и А и Б групе са унапређењем дигиталних компетенција и ученика и наставника. Постигнут је заједнички закључак да би сваки наставник требало да помогне у развоју дигиталних компетенција ученика, која и да они сами буду пример у примени ИКТ-а у настави. Договорено је да током следеће школске 2021-2022. године педагошко-инструктивни рад буде обогаћен и посетама online часова од стране директора, заменика директора и педагошко-психолошке службе.

Када је реч о оцењивању, посебна пажња ће се посветити континуираном и објективном формативном и сумативном оцењивању, по препорученим педагошким смерницама, узимајући у обзир да је свим наставницима омогућено похађање семинара о формативном оцењивању.

Неопходно је да се израде планови допунске и додатне наставе и секција у наредној школској 2021-2022. години.

Договорено је да се поново провери израда оперативних и годишњих планова рада наставника, као и присуство свих неопходних елемената које по договору би требало да садрже ти планови - корелације, међупредметне компетенције, исходе, стандарде, итд.

На почетку школске године сви актери школе: стручна већа, тимови, Савет родитеља, Ученички парламент, стручна већа и сви предметни наставници, упознати су са развојним циљевима и активностима за остваривање планираних задатака, задужења и роковима из развојног плана које треба испунити.

У току школске године праћена је реализација школског Развојног плана у области Настава и учење, кроз анкетирање свих учесника школског живота: наставника, ученика, родитеља, локалне заједнице и кроз извештаје директора и школских тимова.

Полазна смерница за унапређење наставе и учења било је свеобухватније оријентисање наставе ка циљевима и исходима учења. На основу педагошко-инструктивног рада и анализе анкета ученика може се извести закључак да је унапређено истицање циљева и исхода часа у односу на ранији период. Увидом у педагошку документацију, установљено је да наставници у већој мери уче ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим, као и да теоријска знања повежу са практичним вештинама.

Ове школске године настава је реализована у измењеним условима услед епидемиолошке ситуације. Епидемиолошка ситуација је поставила нове изазове у виду реализације часова практичне наставе ван трговинских објеката социјалних партнера, у кабинетима - продавници класичног типа и у продавници самоуслужног вида који се налазе у саставу школе. На основу спроведених анкета за ученике и наставнике у оквиру рада Тима за реализацију система дуалног

образовања и интервјуисања ученика у дуалу у оквиру рада Тима за каријерно вођење и саветовање, као и резултата анкете за самовредновање може се констатовати да наставници сматрају да су бољи услови за стицање практичних вештина у трговинским објектима, док су предности реализације практичне наставе у школи организационе природе (олакшано је праћење рада ученика у групи и остварује се непосредан контакт са ученицима у познатом окружењу). Такође, установљено је да ученици и наставници сматрају да је концепт дуалног образовања одлично замишљен и вишеструко користан како за ученике, тако и за компаније у којима ученици реализују учење кроз рад. Ученици су радо извршавали радне задатке у продавници и испољавали жељу за још разноврснијим активностима у реалном окружењу.

Требало би и даље радити на томе да се што више примењује диференцирана настава са индивидуализованим приступом сваком ученику који ће бити планиран у зависности од индивидуалних карактеристика ученика. Такође је наглашено да је неопходно детаљније анализирати и установити и хоризонталну и вертикалну корелацију међу предметима истог образовног профила. Наглашена је потреба увођења у праксу вршњачке едукације као и обуке ученика да самопроцењују сопствени рад, као и рад наставника. Неопходно је обогатити наставу што већим бројем методолошки различитих приступа ради свестранијег развоја компетенција ученика.

У овој школској години уочен је помак у реализацији наставе на даљину (посматрањем и праћењем рада на платформи МТ). Без обзира на начин реализације наставе током следеће године, неопходно је и даље осавремењивати наставу увођењем дигиталних технологија и радом у дигиталном окружењу. Потребно је на почетку следеће школске године јасније истаћи и на време усагласити правила понашања ученика и наставника у онлајн окружењу. Приоритетно би требало да онлајн настава буде организована у виду интерактивних часова који ће подразумевати сарадњу ученика и А и Б групе са унапређењем дигиталних компетенција и ученика и наставника. На састанцима стручних већа, тимова и актива постигнут је заједнички закључак да би сваки наставник, а не само наставници информатике, требало да помогну у развоју дигиталних компетенција ученика, као и да они сами буду пример у примени ИКТ-а у настави.

На основу увида у планове рада, припреме за часове и евиденције активности у електронском дневнику, установљено је да постоји временска неравномерност евидентирања активности, разлика у садржају и критеријумима вредновања рада ученика. Наглашен је значај формативног оцењивања у праћењу рада и напредовања ученика, као и да упис активности у електронском дневнику представља за родитеља благовремену информацију о ангажовању ученика на настави која се реализује у школи, као и о присуству ученика на онлајн настави. Наставницима је на састанцима Педагошког колегијума, стручних већа, одељењских већа пренесен значај оваквог вида вођења педагошке евиденције и значај који она има у формирању сумативне оцене ученика. Установљено је да је неопходно да наставници на сваком часу или макар на недељном нивоу бележе активности ученика.

На основу података о успеху ученика и на основу извештаја о педагошко-инструктивном раду установљено је да још увек није довољно видљиво да наставник учи ученике како да постављају себи циљеве учења и да критички сагледава свој напредак и напредак других. Стога је неопходно даље разрађивати механизме и технике учења којима би се ово унапредило.

Један од приоритетних циљева за унапређење наставе и учења је континуиран рад на подизању нивоа професионалних компетенција и стручном усавршавању наставника. На основу извештаја Тима за стручно усавршавање и професионални развој наставника и стручних сарадника, утврђено је да је у овој школској години организовано више екстерних обука: Дигитална учионица, Оцењивање у функцији развоја, Интернет учионица, Конференција Дигитално образовање 2021, Конференција за наставнике економске групе предмета у организацији Економског факултета у Београду, Обука запослених у образовању за пружање подршке школама у процесу самовредновања. Наставници су имали прилику и да се интерно усавршавају организовањем и реализацијом радионица, огледних и угледних часова,

међусобним посетама часова. То је допринело размени знања и искустава, примера добре праксе. Реализовано је снимање часова стручних економских наставних предмета за платформу Моја школа. Овај начин рада наставника представљао је изазов и допринео је да се унапреде предавачке способности наставника, а ученицима је омогућен другачији приступ знању и учењу. Препорука је да се снимање часова организује и интерно, као ефикасан начин да се унапреди квалитет наставе и учења.

У погледу саморефлексије рада наставника углавном се она своди на усмено изражавање и међусобну размену информација, те је неопходно радити на благовременом састављању личног плана усавршавања, његовом анализирању и извештавању о личном усавршавању с циљем унапређења сопственог рада наставника и професионалног развоја, ширењу примера добре праксе.

Резиме закључака и одлука о евалуацији

Редовно школовање у Трговачкој школи обухвата ученике различитог узраста, који стичу знања и вештине, развијају ставове и критичко мишљење образујући се за изабрани профил (трговац, трговински техничар, аранжер у трговини, комерцијалиста, трговачки менаџер и аранжер декоратер у трговини), савладавањем одговарајућих наставних програма.

Путем учења кроз рад односно дуалног образовања, ученици, под руководством инструктора и надзором координатора у реалном радном окружењу код послодаваца, стичу компетенције неопходне за ефикасан и продуктиван рад у изабраном занимању.

Потенцијал за даљи развој школе пружа организовање кабинетске наставе на још вишем нивоу (боља опремљеност и организација постојећег простора). Такође, очекује се даљи рад на развијању ваннаставних активности уз уважавање жеља и склоности ученика.

Тежимо ка томе да се у нашој школи образују кадрови сходно тржишним захтевима, прилагођавањем наставног процеса савременим привредним токовима, развоју трговине у нашој земљи и свету.

Сви запослени школе учествују у сталном процесу учења и развоја идеја. Свесни смо одговорности према друштву и надамо се успостављању адекватног система осигурања квалитета.

У односу на претходни извештај о самовредновању области Настава и учење, установљено је да су наставници иновирали форму израде годишњих и оперативних планова (усклађени су са захтевима наставе оријентисане ка циљевима и исходима учења). Посебан нагласак је стављен на истицању елемената: стандарди, опште и међупредметне компетенције, корелација и њиховој вези са наставном темом/модулом и наставном јединицом. Иницирано је организовање огледних и угледних часова, израда новог интерног правилника за стручно усавршавање, реализовани су семинари од значаја за поспешивање наставе и учења, као и укључивање већег броја наставника у процес самовредновања. Такође је започета реализација пројекта „Помоћ школи након екстерног вредновања“ и спроведена је примена техника саморефлексије с циљем да наставницима постане пракса да сагледавају сопствени рад и више размењују примере добре праксе.
Најбоље оцењено је ефикасно управљање процесом учења на часу (резултати анкета самовредновања и педагошко инструктивног рада). Унапређивање индивидулаизације, које је започето претходне школске године и даље добија релативно слабије процене. Поступке вредновања потребно је развијати у смислу пребацивања веће одговорности на ученике за

сопствени процес учења. Ученике треба подстицати да самостално постављају циљеве у свом учењу, да процењују свој напредак (и напредак других ученика) на основу јасних критеријума вредновања.

Кључне снаге	Кључне слабости
• Разноврсност образовних профила у области трговина (трговац, трговински техничар, аранжер у трговини, комерцијалиста) • Организација практичне наставе (могућност ученика да стичу стандарде квалификације у реалном радном окружењу) • Ученици имају могућност да развијају практичне вештине унутар установе (кабинетска настава) • Јасноћа циљева, објашњења и упутстава које наставници дају ученицима. • Прилагођавања наставе условима рада у пандемији. • Поступност у задавању задатака и усмеравање интеракције на часу у функцији учења.	• Још увек недовољно заступљене разноврсне и иновативне методе у настави и учењу • Корелација општеобразовних и стручних предмета је недовољно усклађена тематски и временски посматрано • Учење ученика да процењује свој напредак, да самостално поставља циљеве у свом учењу, и да користи критеријуме вредновања као основу за вредновање свог рада. • Примена увремењенијег формативног оцењивања и пружање повратне информације о напредовању ученика у педагошки препорученој форми (шта је добро урађено, шта треба поправити, на који начин поправити) • Прилагођавање темпа рада, материјала, метода и техника рада. • Развијање вршњачке подршке за ученике под ИОП-ом, као и остале ученике.

3.3 Област квалитета 4: Подршка ученицима

У циљу спровођења континуираног процеса анализирања, планирања и кориговања наставне праксе и доприноса целокупном раду и животу школе, задужени чланови Тима за самовредновање, применом различитих техника, инстумената (анкете, скале процене, чек листе, дискусије, интервјуи) предвиђених Приручником за самовредновање и вредновање рада школе и Водичем за самовредновање за установе у стручном образовању, сачинили су извештај о самовредновању за област - ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА.

По узору на поменути Приручник и Водич, самовредновањем су обухваћена следећа подручја ове области:

I. ФУНКЦИНИСАЊЕ СИСТЕМА ПРУЖАЊА ПОДРШКЕ СВИМ УЧЕНИЦИМА
II. ПОДСТИЦАЊЕ ЛИЧНОГ, ПРОФЕСИНАЛНОГ И СОЦИЈАЛНОГ РАЗВОЈА УЧЕНИКА
III. ФУНКЦИОНИСАЊЕ СИСТЕМА ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА ИЗ ОСЕТЉИВИХ ГРУПА И УЧЕНИЦИМА СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА.
IV. ДОСТУПНОСТ СЛУЖБЕ И АКТИВНОСТИ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА СВИМ УЧЕНИЦИМА.

На основу извештаја о екстерном вредновању рада школе из 2017. г[3] Тим за самовредновање рада установе разматрали су могуће начине, активности и мере које треба предузети како би се унапредио квалитет области – ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА. Након тога, сачињен је приказ активности које би требало спровести да би дошло до побољшања у овој области.

На основу препорука екстерне евалуације приступило се кориговању уочених недостатака и спровођењу активности са циљем повећавања уочљивости активности које су се радиле у школи, а биле су недовољно видљиве. Посебан акценат стављен је на спровођењу компензаторних активности ради подршке ученицима из осетљивих група. Због специфичне структуре ученика школе (посебно у одељењима трговаца), који у великој мери има ученике из депривираних средина, ромских породица, породица са ниским материјалним примањима, индивидуализација је по природи ствари била спровођена са свим ученицима као начин рада (што је и био један од задатака у развојном плану школе). Додатне компензаторне активности односиле су се на набавку потребних материјала за рад и наставних средстава неопходних за рад ученика, као и организовање хуманитарних акција за прикупљање потребних средстава.

Полазиште на основу анализе извештаја из претходних година: 2017/2018, 2018/2019 (Акциони план развојног планирања за школску 2018/2019. г, Извештај о раду тима за развојно планирање (из извештаја о остваривању годишњег плана рада школе за 2017/2018. г), извештај о остваривању годишњег плана рада школе за 2018/2019. г, извештај о самовредновању (из извештаја о остваривању годишњег плана рада школе за 2017/2018, 2018/2019. г), акциони план развојног плана за школску 2019/2020. г, уз осврт на Развојни план школе за период од школске 2017/2018. до 2019/2020. г.

Информације којима располажемо за самовредновање ове области у школској 2017/2018 проистичу из Извештаја Тима за самовредновање за школску 2017/2018. годину. Самовредновање ове области извршено је путем вредновања стандарда 4.1 и 4.3, скалом

[3] Извештај о екстерном вредновању рада Трговачке школе (стр 5 и 6 , Област квалитета – Настава и учење)

проценем по тада важећем правилнику. За 2018/2019. област подршке ученицима није била приоритетна, па не располажемо подацима за ту годину. За 2019/2020 упитнике за самовредновање радили су родитељи (просечна оцена области 3,60), наставници (3,66) и ученици (3,20). Средња просечна оцена је 3,49 за област Подршка ученицима.

Иако су активности за прихватање новопридошлих ученика и наставника, реализоване и у претходним школским годинама, на основу мишљења и препоруке екстерне комисије, први пут је званично оформљен Тим за прихватање новопридошлих ученика и наставника у школској 2018/2019. години.

У оквиру унапређења квалитета подршке ученицима, приоритет рада била је индвидиализација присутна у раду са ученицима којима је потребна додатна подршка у раду. Први задатак била је идентификација ученика који су дошли из депривираних средина, ученика из осетљивих група, као и идентификација надарених ученика. У том циљу настојали смо да прилагодимо сам приступ раду ученицима, кроз различите методе приступа раду, коришћења разноврсних наставних материјала и средстава. Са тим ученицима је рађено по посебним индивидуалним плановима и праћена су њихова постигнућа и напредак у раду, као и са ученицима којима је потребна подршка да остваре основне нивое и стандарде постигнућа. Циљ рада са тим ученицима је био да стекну основна, да разумеју градиво и да умеју да повежу научено са свакодневним животом, како би се оспособили за самостално учење и рад. Кроз додатну наставу и секције омогућено је ученицима, који су изразили жељу за додатним садржајима, да стичу додатна знања и вештине.

Укључивали смо породицу у креирању планова индивидуализације и у праћењу постигнућа ученика. У сарадњи са родитељима превазилазили смо тешкоће и изазове који су се појављивали у раду.

Стручни сарадници школе прошли су семинар о менторској подршци ученицима из осетљивих група, а та знања пренета су наставницима у школи обрадом стручних тема на наставничком већу. Наставници школе су похађали семинаре: „Индивидуализација – моја стратегија подучавања“ 2017/2018. и „Мој час – учење за трећи миленијум“ 2018/2019. везане за индивидуализовани приступ раду са ученицима.

За даљу процену области пошли смо од стандарда квалитета и извора доказа за процењивање индикатора.

ИЗВОРИ ДОКАЗА ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ ИНДИКАТОРА КРОЗ СТАНДАРДЕ КВАЛИТЕТА

ОБЛАСТ КВАЛИ-ТЕТА	СТАНДАРДИ	ИНДИКАТОРИ	ДОКУМЕНТИ (докази)	ОД КОГА ДОБИЈАТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ	НАЧИНИ ДОЛАЖЕЊА ДО ИНФОРМАЦИЈА (технике; инстру-менти...)
4. ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА	**4.1. У школи функционише систем пружања подршке свим ученицима.**	4.1.1. Школа предузима разноврсне мере за пружање подршке ученицима у учењу.	Евиденције (ес дневник) одржаних секција, ЧОС, ЧОЗ, стручних тема (записници са седница Већа), допунске и додатне наставе, радионице, ИОП планови, разговори у ПП служби, извештаји тимова за појачан надзор, за пружање подршке ученицима	Наставници Ученици ПП служба Тим за појачан надзор Тим за пружање додатне подршке Тим за заштиту од насиља и дискри-минације	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене
		4.1.2. Школа предузима разноврсне мере за пружање васпитне подршке ученицима.	Планови и извештаји Тима за појачан васпитни рад, Тима за заштиту од дискри-минацију, насиља, злостављања и занемаривања (Тима за ЗДНЗЗ), Ученичког парламента, ПП службе, одељенских старешина, кућни ред школе	Тим за појачан надзор Тим за пружање додатне подршке Тим за заштиту од насиља и дискри-минације	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене
		4.1.3. На основу анализе успеха и владања предузимају се мере подршке ученицима.	Записници ОВ, НВ, планови школских тимова, јавне похвале и у Е-дневнику, анализа присуства на допунској настави	Одељенски старешина, Тим за пружање додатне подршке	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене
		4.1.4. У пружању подршке ученицима школа укључује породицу односно законске заступнике.	Записници и планови Тима за појачан васпитни рад, Извештај одељењских старешина на ОВ, Извештај и записници са родитељских састанака, записници са савета родитеља	Тим за појачан васпитни рад, ПП служба, одељењске старешине, Савет родитеља	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене

		4.1.5. У пружању подршке ученицима школа предузима различите активности у сарадњи са релевантним институцијама и појединцима.	Извештај о сарадњи школе са научним и стручним инсти-туцијама, установама и предузећима, Извештаји о сарадњи са Центром за социјални рад, Здравственим установама, Ученичким домовима, (регистри) извештаји	ПП служба, секретар школе, директор школе	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене
		4.1.6. Школа пружа подршку ученицима при преласку из једног у други циклус образовања	Записници и планови Тима за прихватање ново-придошлих ученика, Извештај Тима за КВиС, извештаји о обављеним разговорима ПП службе и одељењских старешина	Тим за прихватање ново-придошлих ученика ПП служба	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене
	4.2. У школи се подстиче лични, професио-нални и социјални развој ученика.	4.2.1. У школи се организују програми/ активности за развијање социјалних вештина (конструк-тивно решавање проблема, ненасилна комуникација).	Планови, записници Тима за КВИС, Тима за дуал, Тима за ЗДНЗЗ, Извештаји одржаних секција, ЧОС и ЧОЗ, обрађене стручне теме (НВ и са ученицима),	Тим за КВИС, тим за дуал, за насиље и дискрими-нацију, предметни наставници	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене
		4.2.2 На основу праћења укључености ученика у ваннаставне активности и интересовања ученика, школа утврђује понуду ваннаставних активности.	Анализа и извештаји о раду секција	ПП служба, Предметни наставници, одељењске старешине	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене
		4.2.3. У школи се промовишу здрави стилови живота, права детета, заштита човекове околине и одрживи развој.	Извештаји, план и програм секције здравствене превенције, заштите животне средине, еколошка секција, Црвени крст, грађанско васпитање, ЧОС, ЧОЗ, парламент, стручна предавања, МУП-а (родитељима и ученицима) - записници.	Предметни наставници, одељењске старешине, управа, секретаријат школе	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене
		4.2.4. Кроз наставни рад и ваннаставне активности подстиче се професионални развој ученика, односно	Записници и планови Тима за КВИС, План рада психолога – професио-нална	Тим за КВИС Предметни наставници Психолог	Анкете за ученике, наставнике, родитеље,

		каријерно вођење и саветовање	оријентација, припреме часова		Чек-листе Скале процене
	4.3. У школи функционише систем подршке ученицима из осетљивих група и ученицима са изузетним способностима.	4.3.1. Школа ствара услове за упис ученика из осетљивих група.	Записници, планови Тима за подршку ученицима из осетљивих група, Тима за КВиС, Извештај о раду ПП службе о сарадњи са удружењима Рома	Тим за подршку ученицима из осетљивих група, ПП служба	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика, социо-економска анкета
		4.3.2. Школа предузима мере за редовно похађање наставе ученика из осетљивих група.	Извештај одељењских старешина на ОВ, Извештај ПП службе	Одељењске старешине, ПП служба, Управа школе, регистри о контактима са ЦСР Тим за појачан надзор	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
		4.3.3. У школи се примењује индиви-дуализовани приступ/-индивидуални образовни планови за ученике из осетљивих група и ученике са изузетним способностима.	Извештај одељењских старешина на ОВ, Извештај ПП службе, Записници Тима за подршку ученицима, педагошки профили ученика, индивидуални образовни планови, оперативни планови и припрема за час, извештај о успеху	Тим за подршку ученицима, ПП служба, предметни наставници	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
		4.3.4. У школи се организују компензаторни програми/-активности за подршку учењу за ученике из осетљивих група.	Планови и извештаји о индивиду-ализацији, план Тима за ИОП	Предметни наставници, Тим за ИОП	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
		4.3.5. Школа има успостављене механизме за идентифи-кацију ученика са изузетним способностима и ствара услове за њихово напредовање (акцелерација; обогаћивање програма).	Записници и планови Тима за подршку ученицима, планови за индивидуални начин рада, додатну наставу, секције	Тим за подршку ученицима, предметни наставници	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
		4.3.6. Школа сарађује са релевантним институцијама и појединцима у подршци	Извештаји о сарадњи са удружењима Рома, Центром за социјални	ПП служба, предметни наставници,	Анкете за ученике,

		ученицима из осетљивих група и ученицима са изузетним способностима.	рад, извештаји са такмичења, записник Наставничког већа	секретар, Управа школе	наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
	4.4. Установа/ пружалац обуке у стручном образовању се стара да свим ученицима учини доступним службе и активности каријерног вођења. *(Додатни стандарди квалитета за стручно образовање)*	4.4.1.Учени-цима су све време трајања школовања доступне ефикасне могућности за каријерно вођење.	План, записници Тима за КВИС, Тима за реализацију дуалног образовања	Тим за КВИС, ПП служба, предметни настав--ници и одељењске старешине.	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
		4.4.2.Услуге каријерног вођења пружа квалификовано особље или наставници/ тренери који су прошли обуку везану за ову тему.	Извештаји о обукама чланова Тима за КВИС и наставника	Тим за КВИС Чланови Тима,	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
		4.4.3. Постоји јасна и детаљна изјава о правима и одговор-ностима ученика.	Правилник о понашању у школи и на пракси, кућни ред школе, правила о изрицању васпитних и васпитно-дисципли-нских мера, активности друштвено корисног рада. План рада тима ЗНДЗЗ	Управа школе, ПП служба Тим ЗНДЗЗ	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
		4.4.4. Постоје могућности за периодично формално преиспитивање и поновно оцењивање активности каријерног вођења које су засноване на потребама појединачних ученика током напредовања (кретања) кроз програме учења.	Планови рада, извештаји, записници са седница Тима за КВИС, Анализе и извештаји о раду тима, Извештаји о периодичном анкетирању ученика (временски расподе-љеном)	Чланови Тима за КВИС, Ученици	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
		4.4.5. Резултати преиспитивања се користе да би се побољшале активности каријерног вођења, као и планирање активности и тренутна понуда.	Записници тима, анкете, интервијуи са ученицима, анализе обрађених података	Чланови тима за КВИС	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика
		4.4.6. Свим ученицима је дата могућност да дају повратне информације о услугама каријерног вођења и већина ученика је задовољна услугама каријерног вођења које им се нуде.	Записници са интервјуима са ученицима, анкете и професио-нална оријентација.	Тим за КВИС Психолог	Анкете за ученике, наставнике, родитеље, Чек-листе Скале процене ученика

		4.4.7. Сви подаци о активностима каријерног вођења се чувају као поверљива документа.	Регистри, записници, анкете у ПП служби и чланова тима	Тим за КВИС, ПП служба	Чек листе
		4.4.8. Прикупљају се и евидентирају подаци о даљем кретању ученика по завршетку школовања (нпр. наставак школовања и/или запослење), као и подаци о успеху тих ученика (нпр. о њиховим унапређењима) и њиховом професио-налном развоју у одабраном занимању (послу).	Дописи Економског факултета о уписаним ученцима из Трговачке школе Извештаји ОС о контактима са бившим ученицима, Извештаји компанија	Управа школе, секрета-ријат, ПП служба Одељењске старешине, Предметни наставници	Чек листе, анкете ученика
		4.4.9. Установа у континуитету размењује информације о каријерном вођењу са релевантним екстерним интересним странама.	Записник Тима за КВИС	Тим за КВИС	Чек листа
		4.4.10. Ученици учествују у манифе-стацијама и/или на сајмовима везаним за каријерно вођење, укључујући и оне које се организују у просторијама послодавца.	Извештај Тима за КВИС, Извештај Тима за реализацију система дуалног образовања	Тим за КВИС, Тим зареализацију система дуалног образовања	Чек листа

ПОСТУПАК САМОВРЕДНОВАЊА ЗА ШКОЛСКУ 2020/2021.

1. ФУНКЦИНИСАЊЕ СИСТЕМА ПРУЖАЊА ПОДРШКЕ СВИМ УЧЕНИЦИМА
Анализом упитника самовредновања школске 2017/2018. на основу којих су испитивана мишљења наставника, ученика и родитеља, ова област процењена је оценом добар, односно 50-75% постигнутих критеријума по тада важећем правилнику. Анализа упитника самовредновања (2019/2020. година) показује да ученици сматрају да им у школи стоји на располагању добра васпитна и образовна подршка (просечне оцене 3,50 на скали од 1 до 4). Анкета 2020/2021. школске године (са просечном оценом 3,23) показује да сви актери школског живота у континуитету (посматрајући анализе ове области и из претходих година) релативно добро процењују овај стандард. Мере и активности које школа предузима у остваривању образовне и васпитне подршке ученицима процењена је као веома добра, нарочито у односу на новонастале услове рада по хибридном моделу и моделу искључиво онлајн наставе. Као позитивна истакнута је улога одељењског старешине за давање подршке ученицима у онлајн настави. Такође је позитивно

процењена организација и реализовање допунске наставе која се реализује унутар школе. Додатно је потребно унапредити допунску наставу која се реализује искључиво онлајн. Ученици и родитељи позитивно су оценили васпитну подршку коју добијају у школи, а она је заснована на редовним анализама успеха и владања на класификационим периодима. Планове и активности образовне и васпитне подршке ученицима који се остварују након анализа и предлога на седницама одељењских већа треба учинити у већој мери видљивијим у извештајима који се уносе у електронски дневник.

У пружању подршке ученицима, школа сарађује са релевантним институцијама и појединцима. Сарадња са Центром за социјални рад постоји, али потребно је подићи је на систематичнији и увремењенији ниво. Акције и повратне информације које школа добија од Центра, често су неажурне и неувремењене.

Потребно је на систематичнији ниво подићи подршку ученицима при преласку из једног у други циклус образовања. На основу процењених потреба (било васпитних или образовних) школа ће контактирати основну школу из које је ученик дошао, како би добили информације о функционисању ученика током основног школовања и самим тим адекватније планирали активности и рад са тим ученицима. Такође, одељењске старешине треба да испрате кретање ученика након школовања и да анализу кретања ученика после завршене школе користе за планирање активности подршке коју школа пружа.

Смернице за даље унапређење рада

- **Унапређивање реализовња допунске наставе у онлајн формату.**
- **Учинити транспарентнијим активности Тима за КВиС за ученике и родитеље. Испитати могућности и заинтересованост родитеља за укључивање у активности тима за КВиС, кроз презентовање занимања и послова којима се родитељи баве на ЧОС-у, или на часовима стручних предмета.**
- **Упућивање наставника на обуке о индивидуализацији наставе и примени разноврсних метода и техника наставе. Оснажити наставнике да разликују индивидуализацију током свакодневне наставе, од индивидуализације и рада по ИОП програму за ученике којима је потребна додатна подршка у учењу.**
- **Укључивање родитеља у пружање додатне подршке ученицима. Родитеље подстаћи на активнију и увремењенију сарадњу са школом. Наглашавати негативне образовне и васпитне последице изостајања сарадње са школом.**
- **Развијање капацитета наставника за пружање подршке у раду са талентованим ученицима и ученицима из осетљивих група.**

2. ПОДСТИЦАЊЕ ЛИЧНОГ, ПРОФЕСИНАЛНОГ И СОЦИЈАЛНОГ РАЗВОЈА УЧЕНИКА

На основу документације и на основу постојећих извештаја који су нам доступни, утврђено је постојање великог броја активности које су доступне ученицима, а које се односе на развијање социјалних вештина, развијања вештина комуникације, неговања здравих стилова живота, подстицање професионалног и каријерног развоја и планирања код ученика. Ове активности спровођене су кроз радионице, трибине, стручне теме ПП службе, теме на ЧОС-у, кроз ваннаставне активности, а нарочито кроз рад Тима за каријерно вођење и саветовање који је проширио своју делатност, обухват ученика и број чланова Тима.

Од претходне школске године анкетира се интересовање ученика за укључивање у слободне активности. Ради бољег мотивисања ученика да се укључе у њих, потребно је организовати презентовање садржаја, плана и начина рада у секцијама. Такође, потребно је урадити анализу

праћења укључености ученика у секције и на основу ње (поред анкетирања интересовања ученика), утврдити понуду ваннаставних активности школе.
Промовисање здравих стилова живота, права детета, одрживог развоја и заштите човекове околине остварено је кроз рад тима за заштиту животне средине и кроз теме и активности које су организоване на ЧОС-у.

Анкетно испитивање (ученика и родитеља) установило је да активности Тима за КВИС, иако су организоване и спровођене у великом обиму (о чему сведочи документација и извештаји тима за КВИС, као и анкетирање наставника, који су и спроводили те активности са ученицима), ипак остале су у великој мери непримећене од стране ученика и родитеља. Потребно је у већој мери истицати да активности које се спроводе, заправо су активности тима за каријерно вођење. Вишестуко корисно је ангажовати родитеље у активности тима, за презентовање занимања и послова којима се баве ученицима у одељењима у која иду њихова деца, чиме се и ученицима и родитељима не само приближава чиме се тачно овај тим бави, већ се оснажује сарадња школе и породице и пружа боља подршка.

Смернице за даље унапређење рада

- **Поред анкетног испитивања интересовања ученика за ваннаставне активности, ученицима треба презентовати садржаје, програме и начине рада у секцијама.**
- **Анализирати и пратити укљученост ученика у ваннаставне активности и њих уврстити као један репер за утврђивање понуде секција (поред испитивања интересовања ученика).**
- **Анализа и мере за побољшање посећености секција и активности ученика на секцијама и додатне и допунске наставе.**
- **Интегрисати активности Тима за КВиС у наставне активности.**
- **Повећети видљивост активности Тима за КВИС кроз промовисање активности које он спроводи.**
- **Укључити родитеље у рад Тима за КВИС, кроз презентацију послова и занимања којима се баве, или организовање посета ученика фирмама у којима родитељи раде.**

3. ФУНКЦИОНИСАЊЕ СИСТЕМА ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА ИЗ ОСЕТЉИВИХ ГРУПА И УЧЕНИЦИМА СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА.

Постојећа документација у школи показује да се у школу уписује велики број ученика из осетљивих група и да се њихове активности редовно прате, као и да се предузимају мере за њихово редовно похађање наставе (контакти са родитељима и релевантним институцијама). Поред редовног предузимања мера и активности школе, треба побољшати сарадњу са родитељима и институцијама ван школе.
Спровођење компензаторских активности, као и индивидуализованог приступа у раду са свим ученицима из осетљивих група (због великог броја наведених ученика у одељењима Трговаца) и са ученицима са изузетним способностима спроводи се и примењује, али није у довољној мери уочљиво кроз школску документацију.

Ниско је оцењен и степен индивидуализације наставе како од родитеља тако и од ученика и наставника. Просечно најниже процене добио је овај стандард на упитницима самовредновања из 2020/2021. школске године. Индивидуализација рада са ученицима једним делом оцењена је лошије због доминантно традиционалних метода рада наставника, који се фокусирају на активности наставника. Употреба разноврснијих метода рада, које активности пребацују на ученике, резултирала би повећањем процењеног степена индивидуализације рада (поготово у раду на пружању додатне подршке ученицима). Смерница за наредно истраживање самовредновања јесте

да се у питањима направи специфичнија разлика индивудуализације у свкодневној настави и индивидуализације са ученицима којима је потребна додатна подршка и рад по ИОП програму. Наставнике треба оснажити да допунску подршку коју пружају ученицима у школи, пренесу и у онлајн окружење.

Подршка надареним ученицима реализована је у аранжерској и економској групи предмета, у којима су ученици ишли и освајали места на организованим такмичњима. Упркос томе, подршка коју школа пружа надареним ученицима такође је на анкетама самовредновања добила ниске процене (од стране ученика и наставника). Идентификација ученика са изузеним способностима и интересовањима заснива се на ентузијазму и иницијативни појединих наставника (углавном аранжерске и економске групе предмета). Треба је подићи на систематичнији ниво, и обухватити остале групе предмета.

Школа остварује сарадњу са институцијама за заштиту Рома и осталим релевантним институцијама.

Смернице за даље унапређење рада

- **Унапредити сарадњу са Центром за социјални рад по питању увремењености реаговања и синхронизованог предузимања мера.**
- **Подстаћи сарадњу родитеља са школом у пружању образовне и васпитнње подршке својој деци. Истицати негативне образовне и васпитне последице изостајања те сарадње.**
- **Унапредити индивидуализацију наставе кроз доследније коришћење разноврснијих метода и техника рада.**
- **Експлицитније направити разлику између индивидуализације рада у свакодневној настави (са свим ученицима) и индивидуализације рада са ученицима којима је потребна додатна подршка и који раде по ИОП програму. Ово разликовање посебно експлицирати и у упитницима за самовредновање.**
- **Унапредити допунску подршку ученицима у онлајн окружењу.**
- **Подстицање транспарентности и видљивости спровођења индивидуализације са ученицима из осетљивих група као и са ученицима са изузетним способностима, кроз шире промовисање остварених постигнућа ученика.**
- **Идентификовање ученика са изузетним способностима и интересовањима из осталих група предмета (поред аранжерске и економске групе).**
- **Подстицање видљивости компезаторних активности ученицима у оквиру наставе као и пружање друге врсте помоћи.**
- **Повећати укључивање родитеља у пружање додатне подршке ученицима**
-

4. УСТАНОВА СЕ СТАРА ДА СВИМ УЧЕНИЦИМА УЧИНИ ДОСТУПНИМ СЛУЖБЕ И АКТИВНОСТИ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА.

Документација и извештаји о раду Тима за КВИС показује да је већина индикатора овог стандарда остварена у највећој мери. План и програм каријерног вођења је унапређен, обогаћен садржајима који ради велики број чланова тима и обухваћени су ученици од почетка до краја школовања. Међутим, поред великог броја реализованих активности од стране бројних чланова овог тима, његове активности су остале непрепознате од стране родитеља и ученика.

Упознатост ученка и родитеља о активностима каријерног вођења процењена је као ниска, док је код наставника добила високе процене. Потребно је активности каријерног вођења (професионална оријентација за ученике четврте године, интервјуи и упитници, реализоване

радионице о професионалним интересовањима и каријерном вођењу, итд) експлицитније нагласити да се односе на каријеру и на Тим за КВИС, како би их ученици и родитељи препознали као такве.
Смернице за даље унапређење рада - **Систематичније прикупљање података о даљем кретању ученика након завршеног школовања** - **Евалуација каријерног вођења од стране ученика и од стране родитеља.** - **Повећавање транспарентности активности тима за КВИС да би ученици и родитељи знали да се те активности односе на развој каријере.** - **Укључивање родитеља у рад Тима кроз презентовање послова и занимања којима се родитељи баве ученицима одељења које похађају њихова деца.**

Аритметичке средине одговора испитаника за појединачне стандарде квалитета рада установе.

Стандарди области квалитета: ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА	Родитељи	Наставници	Ученици	Просек по стандарду
4.1. У школи функционише систем пружања подршке свим ученицима.	3,49	3,27	2,92	**3,23**
4.2. У школи се подстиче лични, професионални и социјални развој ученика.	3,00	3,23	2,86	**3,03**
4.3. У школи функционише систем подршке ученицима из осетљивих група и ученицима са изузетним способностима.	2,80	3,13	2,82	**2,92**

Област	Подршка ученицима			Просечан ниво остварености за школску 2020/2021. годину	Просечан ниво остварености за школску 2019/2020. годину
Испитаници	Родитељи	Наставници	Ученици		
Аритметичка средина	3,13	3,25	2,92	**3,10**	3,13

Са урачунатим просечним резултатима из анализираних анкета које су задаване ученицима, наставницима и родитељима просечан ниво остварености стандарда је 3,31.

Добре стране ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА 1		
Родитељи	**Наставници**	**Ученици**
Укљученост родитеља у подршку свом детету	Пружање подршке ученицима кроз упућивање на допунску наставу	Постојање додатне и допунске наставе
Подршка за онлајн наставу	Подршка за онлајн наставу	Подршка за онлајн наставу
Сарадња са институцијама		Васпитна подршка
Добре стране ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА 2		

Родитељи	Наставници	Ученици
Сарадња са одељењским старешином током онлајн наставе	Упознатост са активностима Тима за КВиС	Добијање подршке од наставника и одељењског старешине током онлајн наставе.
Упознатост о редовном одржавању допунске наставе када се настава одвија у школи	Редовно одржавање допунске наставе у школи	Добијање подршке током наставе у школи
	Упознатост са темама на ЧОС/ЧОЗ-у	

Стране за унапређивање у ПОДРШЦИ УЧЕНИЦИМА 1		
Родитељи	**Наставници**	**Ученици**
Индивидуализација наставе	Прилагођавање потребама ученика кроз додатну подршку	Индивидуализација у учењу
Укључивање родитеља у систем подршке ученицима из осетљивих група	Укључивање родитеља у додатну подршку ученицима	
	Подршка надареним ученицима	Подршка надареним ученицима
Стране за унапређивање у ПОДРШЦИ УЧЕНИЦИМА 2		
Родитељи	**Наставници**	**Ученици**
Упознатост са темама ЧОС/ЧОЗ-а	Одржавање допунске наставе онлајн	Одржавање допунске наставе онлајн.
Упознатост са активностима Тима за КВиС.	Подстицање ученика да се укључе у ваннаставне активности	Упознатост са активностима Тима за КВиС

Резиме закључака и одлука о евалуацији

У односу на извештаје о самовредновању области Подршка ученицима, установили смо да у школи постоји добра основа за пружање додатне подршке ученицима, информисаност, сарадња са родитељима и институцијама у пружању подршке ученицима. Добра је посвећеност одељењских старешина и наставника пружању подршке ученицима и родитељима. Прелазак на онлајн наставу није оставио ученике и родитеље препуштене саме себи, већ су у школи имали доброг сарадника и сигуран ослонац. Потребно је побољшати индивидуализацију у свакодневној настави и у пружању додатне подршке ученицима. Први корак јесте да се направи специфичнија разлика између индивидуализације у настави (која се најбоље остварује употребом што разноврснијих метода и техника рада), и индивидуализације која подразумева рад ученика по неком од ИОП програма. Укљученост родитеља у васпитну и образовну подршку наставници оцењују као недовољну. Честа немогућност да се дође до

родитеља ученика којима је потребна подршка, оставља негативне образовне и васпитне последице. Такође, присутан је и рад са надареним ученицима (у аранжерским и економским предметима), који остварују добре резултате. Потребно је у већој мери промовисати постигнућа ученика и проширити примере добре праксе и на остале наставне предмете. Тим за КВИС, упркос отежаним условима рада остварио је већину планираних активности. Поред тога, ове активности су остале недовољно препознате од стране ученика и родитеља као активности тог тима. Укључивањем ресурса родитеља у активности овог Тима допринело би његовој већој промоцији и квалитетнијем остваривању циљева његовог деловања.

Ниво остварености ове области процењен анкетирањем ученика, наставника и родитеља остао је на истом нивоу (просечна оцена 3,10) као и претходне школске године (3,13). Ова област процењена је најлошије од стране ученика. Од стандарда најлошије оцене добила је подршка ученицима из осетљивих група и надареним ученицима.

Кључне снаге и слабости

Кључне снаге	Кључне слабости
• Квалитет допунске наставе у школи. • Квалитет подршке коју ученици добијају у реализацију онлајн наставе. • Подршка и сарадња родитеља са одељењским старешинама. • Активности Тима за подршку ученицима и каријерног вођења и саветовања.	• Укључивање родитеља у систем подршке ученицима. • Специфичније разликовање индивидуализације у ради са вим ученицима, од индивидуализације у раду са ученицима који раде по ИОП програму. • Недовољна транспарентност спроведених активности везано за индивидуализацију рада са ученицима из осетљивих група. • Недовољна транспарентност спроведених активности везано за индивидуализацију рада са ученицима са изузетним способностима. • Реализовање допунске наставе онлајн. • Недовољно узимање у обзир интересовања ученика при прављењу понуде ваннаставних активности и недовољна упознатост ученика са садржајем, програмом и начином рада у секцијама. • Систематичније праћење и прикупљање података о ученицима након завршетка школовања. • Промовисање активности Тима за КВИС.

Садржај

Опште информације о стручној школи и организацији самовредновања 1
3. ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ ЗА ШКОЛСКУ 2019/2020. ГОДИНУ 4
Специфичности Трговачке школе 4
3.1. Област квалитета 1 - Програмирање, планирање и извештавање 5
3.2 Област квалитета 2: Настава и учење 12
3.3 Област квалитета 4: Подршка ученицима 27